

دوست نامهربان کودکان!

از وقتی گوشی به دست شده، او را نه تنها نمی‌بینیم بلکه صدایش را هم نمی‌شنویم، همیشه در گوشه‌ای از اتاق نشسته و با دوستان مجازی اش مشغول بازی و گفت‌وگوست...

از وقتی گوشی به دست شده، او را نه تنها نمی‌بینیم بلکه صدایش را هم نمی‌شنویم، همیشه در گوشه‌ای از اتاق نشسته و با دوستان مجازی اش مشغول بازی و گفت‌وگوست، اما چه کنیم که دوره زمانه عوض شده و ما نمی‌توانیم بچه‌ها را مجبور کنیم مثل ما باشند و زندگی کنند. من پذیرفته ام تلفن همراه یار همیشگی بچه‌های امروز است، آنها نیازمند آنند و ما باید

مطیع نیازشان باشیم. تکنولوژی و فناوری‌های ارتباطی به سرعت برق و باد، رو به پیشرفت هستند، هر چه می‌گذرد دهکده ارتباطات جهانی کوچک‌تر می‌شود و راه‌های ارتباطی آن نیز کوتاه‌تر؛ هر چند که راه کوتاه می‌شود اما خطرات این مسیر، آنچنان بزرگ و بزرگ‌تر می‌شود که اگر احتیاط نکنیم بی‌تردید با مشکلات عدیده‌ای مواجه خواهیم شد.

در جامعه ما بسیاری از نوجوانان و یا حتی کودکان خردسال، تلفن همراه دارند و از همه جالب‌تر آن که پدر و مادرها نیز گمان می‌کنند حتما باید فرزندشان مجهز به این ابزار ارتباطی باشد چرا که این وسیله برای در دسترس بودن و اطلاع پیدا کردن از موقعیت آنها لازم و ضروری است، گرچه برای انجام تکالیف مدرسه و یا ارتباط با همکلاسی‌ها الزامی مهم است و نیاز مبرمی هم به هوشمند بودن این وسیله احساس می‌شود؛ اما آیا به حقیقت فرزندان ما نیازی به تلفن همراه دارند؟ آیا به دلیل فراگیر شدن فرهنگ استفاده از تلفن همراه توسط کودکان، می‌توانیم این وسیله را ابزار مناسبی برای فرزندانمان قلمداد کنیم؟ آیا هوشمندی تلفن همراه و سهولت اتصال به شبکه‌های اجتماعی مختلف، آسیبی برای کودک ندارد؟ و...

وقتی داشتن تلفن همراه به معنای فرهنگ بالاست
توجه: مگر نمی‌بینی همه دوستانش تلفن دارند! آیا واقعا فکر می‌کنی دیگران هم چون من اشتباه فکر می‌کنند، اگر کمی دقت کنی متوجه می‌شوی ما هم‌رنگ جماعت شده ایم اما شما با تکیه بر افکار قدیمی ات، چون گاو پیشانی سفید هستی! من گفتمی‌ها را گفتم دوست ندارم فرزندم عقده‌ای بار

بباید هر چه سریع‌تر برای او تلفن همراه بخری... پاسخ: تلفن همراه به مانند بسیاری از ابزارهای تکنولوژی، تنها یک ابزار است، ابزاری که نحوه و نوع استفاده فرد مصرف‌کننده آن تعیین می‌کند که این ابزار مفید است یا مضر. فراگیر شدن استفاده از تلفن همراه الزاما به معنای پیشرفت فرهنگی نیست، چه بسا هیچ لزومی ندارد که تمام افراد خانواده تلفن همراه داشته باشند، تلفن همراه، مناسب عضوی از خانواده است که به دلیل مشغله‌های کاری زیاد باید همیشه در دسترس باشد و یا به دلیل حضور در مکان‌هایی خاص، امکان دسترسی اش به تلفن ثابت نیست. روان‌شناسان کودک معتقدند فرزندان ما به‌طور معمول نیازی به تلفن همراه ندارند و اگر والدین یا مراقبان کودک به لحاظ تربیتی اصرار به استفاده از آن دارند، باید بدانند که دادن تلفن همراه به کودک کار اشتباهی است و هرگز نمی‌تواند با توسل به این ابزار، از احوالات حقیقی کودک باخبر شوند.

تلفن همراه وسیله‌ای برای بازی کودک است
توجه: ماشاءالله به بچه‌های امروز، بسیار باهوشند، فقط کافی است تلفن به دست این وروجک بیفتد، او نه تنها در بازی‌های تلفن همراه همیشه برنده است بلکه به خوبی می‌تواند بازی‌های

جدید را نصب کرده و آنها را به دوستانش ارسال کند، کاش ما هم بچه بودیم... پاسخ: در سنین پایین کودکان از تلفن همراه به عنوان وسیله‌ای برای گفت‌وگو استفاده نمی‌کنند بلکه آن را وسیله‌ای برای چشم و همچشمی، رقابت با همسن و سالان و یا وسیله‌ای برای بازی می‌دانند؛ در حالی که تلفن همراه هرگز به این منظور طراحی نشده است گرچه ممکن است بازی‌هایی هم داشته باشد اما این سرگرمی‌ها بیشتر برای مواقعی تعبیه شده که فرد چاره‌ای جز انتظار ندارد. والدین نباید تلفن همراه را به عنوان وسیله‌ای برای بازی تهیه کنند، چه بسا وسایل بی‌خطر دیگری در بازار وجود دارد که عوارض کمتری نسبت به تلفن همراه دارند.

البته این تنها یک روی این سکه است چه بسا بسیاری از پدر و مادرها اطلاعات چندانی از امکانات گوشی‌های هوشمند ندارند و صرفا برای نشان دادن رفاه مالی و کم نگذاشتن برای فرزندشان اقدام به خرید گوشی می‌کنند و تمام تصورشان نیز این است که فرزندشان مشغول بازی درون گوشی است. معمولا این والدین نمی‌دانند وصل شدن به اینترنت و ورود با دنیای مجازی چقدر با این وسیله ساده و آسان است، به همین دلیل با خرید تلفن همراه، ضررهای جبران ناپذیری به فرزندانشان وارد می‌کنند و متأسفانه زمانی نیز به خود می‌آیند که کار از کار گذشته و کودک‌شان گرفتار عوارض ناخوشایند این تکنولوژی شده است.

وای از روزی که در شبکه‌های اجتماعی عضو شود
توجه: می‌دانم تلفن همراه وسیله مناسبی نیست اما چه کنم که حریف این بچه نمی‌شوم، روز و شبم

را سیاه کرده است، مدام پدر و مادر دوستانش را به رخم می‌کشد و من و پدرش را مواخذه می‌کند. خیلی خوب می‌دانم با خرید تلفن هوشمند، سریعاً وارد اینترنت و شبکه‌های مجازی آن خواهد شد و این موضوع بسیار باعث ناراحتی و آزار من می‌شود، هر چقدر به او می‌گویم هنوز به سن خرید تلفن همراه شخصی نرسیده، گوشش بدهکار نیست.

پاسخ: برخی از والدین تا اندازه‌ای از مشکلات مربوط به خرید زود هنگام تلفن همراه و همچنین حضور فرزندان در شبکه‌های اجتماعی مطلع هستند و حتی اغلب به این نتیجه رسیده‌اند که فضاهای مجازی بخصوص شبکه‌های اجتماعی، تنها فعالیت آنلاین و مجازی است که معایب حضور در این فضا بیشتر از مزایای آن بوده و برای سلامت روان و جسم کودکان هم بسیار مضر است؛ اما با این وجود، هنوز نمی‌دانند از چه سنی می‌توانند برای کودکان خود تلفن همراه تهیه کرده و آنها را شبکه‌های اجتماعی عضو کنند.

در حقیقت هر روز بیش از دیروز، شاهد بلوغ توانایی‌های کودکان در استفاده از فناوری‌های مختلف بخصوص اینترنت و شبکه‌های اجتماعی هستیم، اما به طور حتم با همین پیشرفت‌ها، تهدیدهای مختلف و متنوعی در مورد امنیت کودکان و نوجوانان وجود دارد که موجب افزایش نگرانی‌ها شده است، تعامل و ارتباط با سایر کاربران، عضویت در سایت‌ها و کانال‌ها و غیرمجاز و... از مهم‌ترین این نگرانی‌هاست. گویا همین دغدغه در امان ماندن از این آسیب‌های دنیای مجازی باعث شده بسیاری از روان‌شناسان، بنابر دلایل منطقی و اثبات شده‌ای، حدودی را برای استفاده از تلفن همراه، اینترنت و فضاهای آن تعیین کنند. مرزبندی استفاده از تلفن همراه، اینترنت و میزان دسترسی افراد به صفحات متنوع و امکاناتی که در اختیار کاربران قرار می‌گیرد، امری بسیار ضروری و الزامی است و چه بسا تعیین حدود سنی می‌تواند ملاک اصلی این امر مهم، یعنی ورود به فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی باشد.

تحقیقات روان‌شناختی نشان داده است دسترسی کودکان بالای 16 سال به ابزارهای الکترونیک و اینترنت بخصوص حضور در شبکه‌های اجتماعی بلامانع است، براین اساس بسیاری از شبکه‌های اجتماعی تا بزرگسالی، باید از حدود اختیار استفاده کودکان خارج باشد، چه بسا از حدود 16 سالگی به بعد، کودکان نه تنها هویت واحد و مشخصی را به دست می‌آورند و از ارزش‌ها و چارچوب‌های اخلاقی، رفتاری، خانوادگی و اجتماعی آگاه می‌شوند بلکه به قدرتی از تشخیص منطقی می‌رسند که به پشتوانه آن نیز می‌توانند با صراحت تمام و با آگاهی زیاد سره را از ناسره تمیز دهند. با توجه به شرایط فرهنگی، تربیتی، اجتماعی و سبک زندگی ایرانی‌ها و همچنین طولانی شدن دوره نوجوانی، به جرات می‌توان گفت سن مناسب حضور انحصاری کودکان ایرانی در شبکه‌های اجتماعی، همان سن گذر از نوجوانی است، دقیقاً زمانی که نوجوان چارچوب‌های ذهنی - شناختی خود را کسب کرده و فارغ از بسیاری تلاطمات هیجانی سن، قادر به تصمیم‌گیری و انتخاب باشد.

نسرین صفری / روان‌شناس